

मौलिकतामा रमाएको हाँडीगाउँ

सपना बोहरा / मध्यान्ह
काठमाडौं, १३ पुस

नेवारी पोसाकमा सजिएर बारा बनाउँदै थिइन् श्याम माया महर्जन । मासको पिठो, मसलामा अण्डा राखेर उनले ग्राहकलाई बारा खुवाइरहेकी थिइन् । काठमाडौँ महानगरपालिका-५ हाँडीगाउँमा प्रत्येक शनिवार मेला लाग्छ । जहाँ नेवारी पोसाकमा सजिएर नेवारी खाना बनाएर प्रत्येक घरघरका आँगनमा खुवाउने गरिन्छ । महर्जनले पनि आफ्नै घरको आँगनमा बारा बनाएर खुवाइरहेकी थिइन् । उनीसँगै नेवारी विद्दीबहिनी समूह बनाएर कसैले योमरी, मासुका विभिन्न परिकार सपु म्हिचालगायत बनाइरहेका थिए । यहाँ शनिवार नेवारी परिकारको स्वाद लिन आउनेहरूको भिड लाग्छ । 'हप्तामा एक दिन भए पनि आफ्नो पोसाकमा सजिएर नेवारी परिकार चखाउन पाएका

छौँ,' महर्जनले भनिन् । मौलिक परिकार बनाएर खुवाउन पाउँदा खुसी भएको उनले बताइन् । हाँडी गाउँका श्याम डंगोलले सपु म्हिचा बनाउँदै थिए । 'नेवारीको मुख्य परिकारमध्ये सपु म्हिचा हो, एकपटक चाखेर जानुस्,' मेलामा आउने पाहुनालाई उनले आफूले बनाएका परिकारबारे बताउँदै भने । 'घोन म्यारो राखेर बनाइन्छ, स्वादिष्ट छ,' उनले भने । उनले पनि आफ्नो पहिचान र संस्कारअनुसारको परिकार बनाएर विक्री गर्न पाएकोमा खुसी व्यक्त गरे । 'हामी नेवारी समुदायको संस्कार, संस्कृति पनि प्रचार प्रसार हुने,' उनले भने, 'केही आम्दानी पनि हुन्छ, रमाइलो लागिरेहेको छ ।' काठमाडौँ महानगरपालिकाले पछिल्लो दुई वर्षदेखि हाँडी गाउँमा कार फ्री स्याटडे मेला लगाउँदै आएको छ । गत भदौ २३ र २४ गतेको जेनजी आन्दोलनपछि सुरक्षा

कारण देखाउँदै मेला स्थगित गरिएको थियो । पुस १२ गतेको शनिवारदेखि उक्त मेला पुनः सुरु हुन थालेको छ । काठमाडौँ महानगरपालिकाका प्रमुख बालेन्द्र शाह (बालेन)ले शनिवार नरः दे हाँडी पुनः सुरु भएको भन्दै स्वादिष्ट मौलिक नेवारी परिकारहरूको स्वाद लिनुहोला भन्दै फेसबुकमार्फत जानकारी गराएका थिए । मेला पुनः सुरु हुन थालेपछि स्थानीय खुसी छन् । शनिवार यहाँका स्थानीय बिहानैदेखि मौलिक परिकार बनाउन जुटिरहेका हुन्छन् । काठमाडौँ महानगरपालिका-५ का वडा अध्यक्ष वीरेन्द्र प्रजापतीले लिच्छिवकालीन समयदेखि मानव वस्तीको सुरुवात भएकाले त्यसैलाई जीवन्त दिनको लागि मेलाको आयोजना गरिएको बताए । 'लिच्छिवकालका शिलालेख, पूर्वाधार, पौवा, पाटीलगायतका मौलिक संस्कार जीवन्त राख्न मेला सञ्चालन गरेका छौँ,'

उनले भने, 'प्रत्येक शनिवार दिनको २ बजेदेखि साँझ ८ बजेसम्म मेला सञ्चालन हुन्छ ।' यसबाट स्थानीयहरूको आयमा सहयोग पुग्न थालेको उनले बताए । मेलाका हाँडीगाउँको मौलिक जीवन पद्धतिसँग सम्बन्धित कला तथा सिप (सुकुल बुन्ने, काष्ठकला, माटोका भाँडा बनाउने), रञ्जना लिपि लेखन सिप, मौलिक खाना, परम्परागत वाद्यवादन, गायन तथा नृत्य र मौलिक सामाजिक खेलसहितको सडक महोत्सव हुने गर्छ । समूह बनाएर नेवार समुदायको संस्कार, संस्कृति, परिकारलगायतका प्रदर्शन गर्ने गरेको उनले बताए । शनिवार सो क्षेत्रमा सवारीसाधनलाई प्रवेश निषेध गरेर मेला लाग्ने गर्छ । मेलाको दिन विशेषगरि यस ठाउँमा हावाको चर्चा हुने गर्छ । काठमाडौँ उपत्यकामा बढ्दै गएको वायु प्रदूषणको अवस्थामा सुधार ल्याउन यहाँ हरेक शनिवार यसबारे छलफल हुने गरेको छ । वायु प्रदूषण बढाउनेमा मुख्य भूमिका सवारीसाधनले खेलेको हुन्छ । सवार 'साधनको प्रयोग कम गराउने, सवारी साधन प्रयोग नगर्दा हुने ठाउँमा नचलाउने, यसको सट्टा हिँड्ने संस्कृति बढाउँदै लैजानेलगायत क्रियाकलाप अभियानले सञ्चालन गरिरहेको छ । वातावरणीय सुधारका लागि दश टोल कृष्ण मन्दिर, डबली चोक हुँदै कोटाल टोल भवरकुँसम्म सडक खण्डमा हरेक शनिवार सवारी प्रवेशमा रोक लगाउने गरिएको छ । हाँडीगाउँमा विशेषगरी कोजापती पूर्णिमाको भोलिपल्टदेखि ३ दिनसम्म यो जात्रा मनाउने गरिन्छ । लहरे तीनवटा रथ निकालेर सुरु गरिने यो जात्रा काठमाडौँका अन्य जात्रा भन्दा फरक हुन्छ । रथको गजुर तलपारी र गर्भगृह र भगवानको मूर्तिमाथि राखेर रथको निर्माण गरिन्छ ।

मेची भन्सारमा 'अनलाइन भ्यालुएसन सफ्टवेयर' लागू

भूभाषा / मस- पूर्वीनाका काँकरभिट्टास्थित मेची भन्सार कार्यालयमा परीक्षणका रूपमा 'अनलाइन भ्यालुएसन सफ्टवेयर' प्रणाली लागू भएको छ । सन्दर्भ मूल्यसूचीको साटो कारोबार मूल्यलाई नै आधार मानेर व्यापारिक वस्तुको यथार्थ भन्सार मूल्यांकन हुने भएको हुँदा यस प्रणालीले भन्सार प्रणालीलाई पारदर्शी र छरितो तुल्याउने मेची भन्सार कार्यालयका प्रमुख कर अधिकृत शिवलाल न्यौपानेले जानकारी दिए । मेची भन्सारसहित मुलुकका आठवटा भन्सारका परीक्षणका रूपमा अनलाइन भ्यालुएसन

सफ्टवेयर पणाली लागू गरिएको जनाइएको छ । भूभाषाको मेची भन्सार र भद्रपुर भन्सार कार्यालयमा पुसको दोस्रो सातादेखि यो प्रणाली लागू गरिएको हो । वैध व्यापारलाई प्रोत्साहन गरिने भएकाले प्रणालीबाट राजस्व चुहावटमा कमी आउने प्रमुख कर अधिकृत न्यौपानेले बताउनुभएको छ । विश्व व्यापार संगठनले अनलाइन भ्यालुएसन प्रणाली लागू गर्न आफ्ना सदस्य मुलुकलाई आग्रह गर्दै आएको थियो । प्रणाली शुभारम्भ गर्न आएका अर्थ मन्त्रालयका सहसचिव उत्तर कुमार खत्रीले यस प्रणालीबाट भन्सारमा हुने विभिन्न किसिमका

अनियमितता र अनौपचारिक कारोबारमा कमी आउने बताए । उनले सरकारले भन्सारमा सुशासन र करदातामैत्री व्यवस्थालाई प्रोत्साहित गरिरहेको जनाउँदै प्रणाली कार्यान्वयनमा निजी क्षेत्रले सहजीकरण गर्नुपर्ने बताए । मेची भन्सार कार्यालयले आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा १८ अर्ब ८७ करोड ७४ लाख ८३ हजार राजस्व संकलनको वार्षिक लक्ष्य लिएको छ । जसमध्ये चालु आर्थिक वर्षको साउनदेखि मंसिरसम्मको पाँच महिनामा ६ अर्ब ८२ करोड २ लाख ७२ हजार राजस्व संकलन गरिसकेको कार्यालयले जनाएको छ ।

इयुले युवा उद्यमीसँग माग्यो आइडिया प्रस्ताव

काठमाडौँ / मस- युरोपियन युनियन (इयु)ले दिगो प्याकेज प्रवर्धन गर्ने उद्देश्यले युवा उद्यमीलाई लक्षित गर्दै ७ लाखबराबरको अनुदानका लागि नवीन नवप्रवर्तन आइडिया (सोच) पेस गर्न आहवान गरेको छ । इयुको सहयोगमा क्रिएसन नेपालद्वारा सञ्चालित

ग्रिनसिफ्ट नेपाल परियोजनाअन्तर्गत प्लास्टिक भोलाको विकल्पमा प्रयोग गर्न सकिने वातावरणमैत्री र दिगो प्याकेजसम्बन्धी नवीन आइडिया प्रस्तुत गर्ने युवा उद्यमीलाई उक्त अनुदान प्रदान गरिन बताइएको छ । अनुदानका लागि बागमती, लुम्बिनी र मधेश प्रदेशका युवाले आफ्नो आइडियासहितको प्रस्ताव आगामी माघ १ गतेभित्र पेस गर्नुपर्नेछ । प्राप्त प्रस्तावमध्ये विज्ञहरू सम्मिलित छनोट समितिले मूल्यांकन गरी एक जनालाई विजेता घोषणा गर्ने प्रस्तावमा उल्लेख छ । क्रिएसन नेपाली कार्यक्रम निर्देशक सुजाता कोइरालाका अनुसार विजेता टिमलाई अनुदानसँगै प्राविधिक सहयोग, उत्पादनपछि बजार खोजी तथा दीर्घकालीन रूपमा व्यवसाय टिकाइराख्न आवश्यक अन्य लगानी स्रोत पहिचानमा सहयोग गरिनेछ ।

सिटिजन्स क्यापिटलले पायो 'एएमसी क्वालिटी ३ प्लस'

काठमाडौँ / मस- नेपालको क्रेडिट रेटिङ संस्था इका नेपाल लिमिटेडले सामूहिक लगानी कोष व्यवस्थापकका रूपमा कार्य गर्दै आइरहेको सिटिजन्स क्यापिटल लिमिटेडलाई 'एएमसी क्वालिटी ३ प्लस'मा प्रदान गरेको छ । कम्पनीले यसअघिको 'एएमसी क्वालिटी

३' रेटिङलाई पुनरावलोकन गरी 'एएमसी क्वालिटी ३ प्लस' प्रदान गरेको हो ।

इका नेपालले सिटिजन्स क्यापिटल लिमिटेडको सुदृढ व्यवस्थापन संरचना, प्रभावकारी जोखिम व्यवस्थापन, सन्तुलित आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था तथा लगानी व्यवस्थापन क्षमतामा आएको सुधारलाई आधार मानी उक्त रेटिङ प्रदान गरेको हो ।

उक्त रेटिङले कम्पनीको सञ्चालन स्थायित्व, सुशासन अभ्यास, अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन लगानी रणनीति, सामूहिक लगानी

कोषका योजनाहरूले प्रदान गरेको प्रतिफल र दीर्घकालीन व्यावसायिक सम्भावनालाई सकारात्मक रूपमा प्रतिबिम्बित गर्दछ ।

चाँदी आयातमा विदेशी मुद्रा सटही सुविधामा हेरफेर

काठमाडौँ / मस- नेपाल राष्ट्र बैंकले चाँदी आयातका लागि पाइने विदेशी मुद्राको सटही सुविधामा हेरफेर गरेको छ । नेपाल राष्ट्र बैंकले आइतबार एकीकृत परिपत्र-२०८१ मा

संशोधन गर्दै चाँदी आयातका लागि महिनामा उद्योगले २० लाख अमेरिकी डलर र अन्य व्यवसायीले चार लाख अमेरिकी डलर बराबर सटही सुविधा पाउने जनाएको हो । यसअघि उद्योगले एकपटकमा

५ लाख र अन्य व्यवसायीले १ लाख अमेरिकी डलरबराबरको चाँदी आयातका लागि मुद्रा सटही सुविधा पाउने गरेका थिए । राष्ट्र बैंकले नयाँ व्यवस्थामार्फत मासिक कोटा तोकिदिएको हो ।

नेपाल क्लियरिङ हाउसले ल्यायो 'नेपाल पे नेसनल कार्ड'

काठमाडौँ / मस- नेपाल क्लियरिङ हाउस लिमिटेडले डिस्कभर नेटवर्कसँगको सहकार्यमा नेपालको नेसनल कार्ड स्किम, नेपाल पे कार्डको कर्माखिल रोलआउट सुरु गरिएको घोषणा गरेको

छ । नेसनल पेमेन्ट स्विच परियोजनाअन्तर्गत नेसनल कार्ड स्विच र नेपाल पे कार्ड पूर्ण रूपमा सञ्चालनमा ल्याइएको हो । जसबाट बैंक तथा वित्तीय संस्था, भुक्तानी सेवा प्रदायक र भुक्तानी प्रणाली सञ्चालकले जारी

गर्ने नेपाल पे कार्डहरू नेपाल भरिका एटिएम र पिओएस टर्मिनलमा मात्र नभई विश्वव्यापी रूपमा प्रयोग गर्न सकिने भएको क्लियरिङ हाउसले जनाएको छ । यस सहकार्यपछि नेपाल पे कार्डका प्रयोगकर्ताहरूले डिस्कभर नेटवर्क र डिनर्स क्लब इन्टरनेसनलको विश्वभरि संयुक्त रूपमा रहेका १ सय ९० भन्दा बढी देश तथा क्षेत्रहरूमा उक्त कार्डको प्रयोग गर्न सक्नेछन् । साथै, नेपालका मर्चेन्टहरूले ३० भन्दा बढी नेटवर्क एलायन्सहरू तथा डिनर्स क्लब कार्डहरूमा आवद्ध विश्वभरका ३ सय ७८ मिलियनभन्दा बढी कार्डबाट भुक्तानी प्राप्त गर्न सक्नेछन् । एनसिएस र नेपाल पे कार्डले स्वदेशी कार्ड कारोबारमा लागत घटाउने, डाटा लोकलाइजेसन कार्यान्वयन गर्ने तथा डिजिटल इकोसिस्टममा नवप्रवर्तनलाई प्रवर्धन गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।